

MENOLIPPU-HANKE TUKEE NUORIA PÄÄTTÖTODISTUKSEN SAAMISEKSI

Menolippu-hanke perustettiin, kun Vantaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakastilastojen pohjalta huomattiin, että monilta 17–28-vuotiailta vantaalaisilta nuorilta puuttuu peruskoulun päättötodistus. Peruskoulutodistuksen puuttuminen asettaa nämä nuoret heikkoon työmarkkina-asemaan, jolloin tällä ryhmällä on suuri riski syrjäytyä jatkossa sekä koulutus- että työmarkkinoilta.

Peruskoulun keskeyttäneet nuoret tarvitsevat erityisiä toimia päättötodistuksen saamiseksi. Jo Menolippu-hankkeen perustamisvaiheessa todettiin, että kohderyhmän nuoret tarvitsevat peruskouluopetuksen lisäksi kokonaisvaltaista yksilöllistä suunnitelmaa, jolla heidän yhteiskuntaan sijoittumistaan helpotetaan ja syrjäytymistään ehkäistään.

Tähän tarpeeseen lähdettiin Vantaalla toteuttamaan pilottiluonteista kehittämistä. Hankkeen tavoitteena oli kehittää uusi, pysyvä, oppivelvollisuusiän jälkeinen toimintamalli peruskoulun päättötodistuksen saamiseksi ja nuorten ohjaamiseksi jatko-opintoihin. Toisena tavoitteena oli edistää nuorten parissa työskentelevien työntekijöiden maahanmuuttajaosaamista.

Hankkeen määrällinen tavoite oli, että projektissa 80 nuorta saa henkilökohtaisen kehitymis- tai selviytymissuunnitelman. Projektin tuloksena 103 nuorta on saanut tietua peruskouluopetusta vuoden 2013 loppuun mennessä. Heistä 52 on saanut suoritettua peruskoulun päättötodistuksen.

Hanke toteutettiin verkostoyhteistyönä Vantaan kaupungin sivistystoimen, nuorisopalvelujen ja nuorten työpajojen, ammatti-

opisto Varian, Vantaan sosiaali- ja terveystoimen ja työ- ja elinkeinotoimiston sekä valtakunnallisten kumppaneiden kanssa. Menolippu-hanke toteutettiin osana opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallista ESR-kehittämishjelmaa *Paremmat arjentaidot ja opintojen kautta töihin*, jonka rahoittavana viranomaisena oli Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Menolippu jatkuu projektina vuoden 2014 loppuun, minkä jälkeen se vakinaistetaan osaksi Vantaan kaupungin toimintaa.

Uudenlaisia oppimiskäytäntöjä hyödyntäen

Nuorille laaditaan Menolipussa henkilökohdalliset suunnitelmat peruskoulun loppuun saattamiseksi. Kunkin nuoren henkilökohtainen tilanne kartoitetaan. Tarvittaessa nuori ohjataan tarkempaan terveyteen, opiskelunvalmiuksiin ja kuntoutustarpeisiin liittyviin tutkimuksiin. Lopputuloksena on nuoren suunnitelma peruskoulun päättötodistuksen saamiseksi ja polku kohti toisen asteen koulutuspaikan saamista.

Toimintamallin tarkoitus on tukea nuorten elämänhallintaa ja selviytymistä ottaen huomioon kohderyhmän erityispiirteet. Lisäksi se mahdollistaa toiminnan yksilöllisen räätälöinnin, tukee yhteiskuntaan integroitumista ja kotoutumista sekä antaa tarvittavaa psykososiaalista tukea. Mallissa hyödynnetään uudenlaisia opetus- ja oppimiskäytäntöjä ja painotetaan tiivistä vuorovaikutusta ja osallisuutta nuorten kanssa.

Hyviä käytäntöjä: rutiinit ja oppimisen esteiden poistaminen

Vaikka hankkeen toiminta on hyvin pitkälle yksilöllisesti räätälöityä, siihen on sisällytetty erilaisia yhteisiä ja toistuvia käytäntöjä, joilla nuoren opiskelua ja työpäivää jäsennetään. Rutiinien avulla luodaan toimintaan jatkuvuutta ja rakennetta, joka auttaa nuorta myös muun elämän hallinnassa. Yhteisten käytäntöjen kautta luodaan lisäksi yhteenkuuluvuutta ja turvallisuutta.

Menolipussa otetaan huomioon se, että kaikki oppivat asioita hieman eri tavalla. Jokaista nuorta pyritään kohtelevaan ja käsittelemään yksilöllisesti. Mahdolliset oppimisen esteet pyritään tiedostamaan ja poistamaan, jotta nuori voisi keskittyä opiskeluunsa mahdollisimman hyvin.

Tärkeää on, että nuori pystyy asettamaan itselleen välitavoitteita. Ammatinvalinnan suunnittelussa otetaan huomioon nuoren oma suuntautuneisuus ja omat kiinnostuksen kohteet siten, että arvioidaan myös nuoren toiveiden realistisuus ja hänen mahdollisuutensa toteuttaa ne.

Kehittämisehdotuksia: saumaton, räätälöity työskentely ja uudet tukimuodot

Nuorten kanssa työskentelevän verkoston yhteistyö on saatava saumattomaksi ja tehokkaaksi. Mikäli nuori siirretään palvelusta toiseen, tämän täytyy tapahtua ”saattaen vaihteen”. Toisin sanoen on varmistettava, että nuori kiinnittyy hänelle tarjottavaan palveluun. Verkostomainen toimintamalli edellyttää tehokasta tiedonvaihtoa ja yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

Nuorille täytyy tarjota yksilöllistä, räätälöityä tukea. Joillekin nuorille tavallinen peruskoulumalli ei sovi. Tämä ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, että nuori ei kykenisi suoriutumaan peruskoulusta. Vaikka koulu olisi jäänyt kesken ja nuori suhtautuisi kielteisesti koulunkäyntiin, häntä voidaan usein suhteellisen kevyen tukijärjestelyn avulla auttaa suorittamaan peruskoulu loppuun.

Vaikeassa asemassa olevien nuorten toi-

meentulo on turvattava kannustavalla ja oikeudenmukaisella tavalla. Tähän tarvitaan joustavia menettelyjä tai kokonaan uudenlaisia tukimuotoja. Esimerkiksi Menolipun nuoret ovat tavallaan ’marginaalin marginaalissa’. Olemassa olevat tukimuodot eivät koske heitä toimeentulotukea lukuun ottamatta. Nämä nuoret kuitenkin pyrkivät pääsemään elämässään eteenpäin, pois marginaalista. Tässä pyrkimyksessä nuoria voisi tukea tarjoamalla heille mahdollisuuden uudelleenlaiseen kannustavaan tukimuotoon. Tuen tulisi olla työmarkkinatukea vastaava järjestelmä, jolla autetaan nuorta, joka pyrkii parantamaan mahdollisuuksiaan päästä eteenpäin elämässä.

Projektipäällikkö Ari Haapanen, Vantaan kaupunki, nuorisopalvelut

Menolippu-hankkeen hankkeen loppuraportti ja tutkimusraportti:

http://www.vantaa.fi/fi/nuorille/_nuorten_tyopajatoiminta/

[peruskoulu_paatokseen_-_menolippu-hanke](#)